

Rade Krstič

KRALJESTVO VSEOBSEGAJOČEGA DUHA

Mlada slovenska pesnica **Taja Kramberger** je s svojim pesniškim prvencem z naslovom **Marcipan** dosegla neverjetno in hkrati z življenjskim optimizmom razžarjeno verzifikacijsko veličino, ki utripa in se giblje v »kraljestvu vseobsegajočega duha«. Njen lirski subjekt prisega na eshatološko zedinjenost spontanega in zelo prepričljivega sveta, v katerem pesnica vidi, sliši in čuti delovanje notranjega impulza mimikrije (iz)povednega.

Prvenec nad prvenci, pravi biser slovenske lirike. Že takoj na začetku lahko preberemo: »Pri petindvajsetih se stvari razodenejo / Se vse razjasni. / O kristalne zarje roditelje. / O blaženost vstajenja praznine. / Sesutje kraljestva v svoj fundament in krhka, / o milost! / steklena zgradba sveta na rokopisih / davnine. / Sapa modrine.« (DAN TANGENTNIH SANJ. I. ZASNUTJA, str. 7) Kako prepričljivo! Kako redundantno! Takoj nam je lahko jasno, da **Taja Kramberger** obvlada pesniško govorico postmodernizma.

Avtorica svoje verze pretehtano izpisuje in izrisuje tisto nedosegljivo hrepenenje, ki se je začelo, kot bi rekli zgodovinarji in drugi esteti, že pri »Lepi Vidi«, ne glede na izvirmik. Vsekakor nadvse prefinjeno in estetsko dognano, ne da bi govorili o kakšni posebni mitološki referenci. Pesništvo je kraj življenjskega optimizma in naj si drzem zapisati, da takšne briljance in logičnega utelešenja logosa še nisem zasledil v sodobni slovenski pesniški produkciji.

Življenje gre napej in pesnica se tega še kako dobro zaveda: »Z mahom oblito morje, / če že hočeš vedeti: dan razprostira svoja polkna, / Svetloba prečka notranje meje Niagare: / ta strahotna bližina, / ta slutnja skrivnosti, / ki povečuje odboj krika, / nimam nadzora in ga imam / imam nadzor in ga nimam.« (PLAMENICE ZAPISOV, SLUTNJE SKRIVNOSTI str. 67). Kontrolirana estetska izkušnja!

Pesnica se zaveda, da so še tako majhne stvari podvržene iskanju in sakralnemu (iz)oblikovanju najbolj-

šega v človeku, zato lahko izjavim, da me njena drža vznemirja in obenem postavlja pred samega sebe, da se še enkrat zamislim nad vsem (iz)rečenim in seveda podanim v knjigi, pesniškem prvencu, v katerem je vse tako polno navdušujoče prijaznosti in discipline, ki jo avtorica tako dobro izkazuje.

POETIKA ODREŠITVE

Pri Cankarjevi založbi je izšla knjiga slovenskega pesnika **Ivana Svetine** z naslovom **Svitanice**. Že takoj na začetku lahko rečemo, da gre za dovršena spoznanja pesniške modrosti. Pesnik je namreč zelo prepričan, da ga bo izkušnja popeljala dalje. In kot rečeno, avtor sledi točno določeni definciji svoje poetike.

Citirajmo: »Prosi odpuščanja tistega, ki si ga ranil in s svetlim dihom napolni srce njegovo. In tvoje oko bo postalo roža in ljubezen tvoje trpljenje, hrepeneče po izrekih dežja.« (str. 5) Veliko se lahko naučimo, če se predamo pesnikovim preroškimi in na trenutke razsvetljujočim verzom. Tu ne gre za vsakdanje moraliziranje, ampak za upravičeno eshatološko držo, ki ni kar tako za lase privlečena. Pesnik se namreč zelo dobro zaveda discipliniranosti svojega izraza.

Lahko bi tudi rekli, da gre za pesmi v prozi, da si ravno nas o tem prepričuje pesnikova senzibilnost. Ni lahko napisati pesem, ki bo zvenela in jo bodo prihodnji rodovi bolj pogostoma jemali v roke.

Pesniški prvenec mlade slovenske pesnice **Taje Kramberger** nad vse prepričljivo utrjuje izkušnjo, s katero je avtorica prikazala vse nedosegljivo in podrejeno večnemu in neskončnemu smislu. Ravno zato knjiga zasluži posebno mesto v iskrivem in radoživem snovanju liričnih impresij slovenske književnosti.

In tudi to je res! **Svitanice** so nekakšno opravičilo bralcu. Poskusimo jih razumeti in z njimi preživeti kakšen popoldan. Pesmi namreč govorijo, da pesnik ni edina identiteta, ampak da gre za nekaj več.

Ivo Svetina dokazuje in je že dokazal, da so discipliniranost v izrazu, življenjska izkušnja, človeško bistvo nekaj, kar je treba raziskati in biti dovolj natančen, da se podobno misleči ne bi poskušali oprijemati starih ortodoksnih idej.

Pesnik je voljan priznati tudi kakšno občutljivost v človeški naravi, kar pa ne pomeni, da se ne bi dalo kakšne stvari urediti in popraviti. Veliko več je treba vložiti truda v to, da bi človeka malo поблиže spoznali. In to pesniku uspeva. Namreč: potrebno je vedeti, da konec koncev nismo sami, ampak da nas obkroža veliko plemenitih ljudi in dragocenih stvari, kar pa je že neka druga zgodba.

Na koncu lahko rečemo, da je pesniška zbirka **Svitanice** prinesla veliko novega in žlahtnega v sodobni pesniški tradiciji.